

ІННОВАЦІЙНІ ЗМІНИ В ІНДУСТРІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ПІД ВПЛИВОМ FINTECH

Університет державної фіскальної служби України

Анотація. Висвітлено співвідношення понять «інвестиційна послуга», «фінансова послуга» та «інвестиційна фінансова послуга». Ідентифіковано сукупність атрибутивних ознак інвестиційної фінансової послуги. Розтлумачено роль інвестиційних фірм як оферентів інвестиційних фінансових послуг. Описано спектр фінансових інтересів споживачів інвестиційних фінансових послуг. Визначено перелік видів інвестиційних фінансових послуг. Розкрито сутність поняття фінансової технології. Оцінено вплив FinTech на індустрію інвестиційних фінансових послуг.

Ключові слова: фінансова послуга; інвестиційна послуга; фінансова технологія; інвестиційна фірма; фінансові інтереси.

INNOVATIVE CHANGES IN THE INVESTMENT FINANCIAL SERVICES INDUSTRY UNDER THE INFLUENCE OF FINTECH

Abstract: The relationship between the concepts of "investment service", "financial service" and "investment financial service" is highlighted. The set of attributive features of investment financial service is identified. The role of investment firms as providers of investment financial services is explained. The range of financial interests of consumers of investment financial services is described. The list of types of investment financial services is determined. The essence of the concept of financial technology is revealed. The impact of FinTech on the investment financial services industry is assessed.

Keywords: financial service; investment service; financial technology; investment firm; financial interests.

Інвестиційна послуга являє собою результат вибору інвестиційної ідеї, аналізу інвестиційної інформації та застосування інвестиційних технологій інвестиційними фірмами з метою реалізації фінансових інтересів клієнтів – індивідуальних та інституційних інвесторів із урахуванням їх інвестиційного профілю (очікуваної інвестиційної дохідності, граничних розмірів втрат, толерантності до ризику та тривалості інвестиційного горизонту).

Дефініція інвестиційної послуги є похідною від родового поняття фінансової послуги. Однак, якщо поняття фінансової послуги завжди пов'язане з рухом грошових коштів, то у випадку надання інвестиційних послуг рух грошових коштів обумовлюється формуванням та використанням інвестиційного капіталу. У разі, якщо розміщення інвестиційного капіталу здійснюється в інвестиційні фінансові інструменти, слід говорити про надання інвестиційної фінансової послуги. При цьому під фінансовим інструментом розуміємо цінний папір або контракт, за яким в одного економічного агента виникає фінансовий актив, а в іншого утворюється фінансове зобов'язання або інструмент власного капіталу [1, с. 683]. До інвестиційних фінансових інструментів відносимо:

- цінні папери в обігу;
- інструменти грошового ринку;
- паї установ колективного інвестування;
- похідні цінні папери, тощо.

Інвестиційні фінансові послуги відрізняються від інших видів послуг сукупністю таких атрибутивних ознак, як:

- комплементарність – взаємопов'язаність процесу виробництва інвестиційної послуги з інвестиційною ідеєю, результатами аналізу інвестиційної інформації та можливостями застосування інвестиційних технологій;
- субституційність – взаємозамінність інвестиційних послуг, пов'язана з існуванням вибору серед інвестиційних альтернатив;
- аналітичність – обов'язковість попередньої аналітичної роботи щодо пошуку та відбору інвестиційно привабливих фінансових інструментів та формування інвестиційних пропозицій;
- технологічність – застосування різноманітних способів задоволення інвестиційних потреб клієнтів;

- персоніфікованість – специфікація інвестиційної послуги під інвестиційний профіль клієнта;
- ризикованість – невизначеність результату інвестування, обумовлена інформаційною асиметрією та турбулентністю умов інвестиційного середовища;
- хронометричність – здійснення інвестиційного вибору у певний момент часу в рамках заданого інвестиційного горизонту.

Оферентами інвестиційних фінансових послуг є інвестиційні фірми – юридичні та неюридичні особи, які на постійній основі надають принаймні один вид інвестиційних послуг третім особам та/або провадять принаймні один вид інвестиційної діяльності.

Технологічним базисом індустрії інвестиційних фінансових послуг є фінансові технології, під якими розуміємо сукупність методів та інструментів виробництва, зміни стану, властивостей, форми представлення фінансової послуги, що застосовуються оферентами фінансових послуг як засіб реалізації фінансових інтересів економічних агентів. В умовах формування цифрової економіки фінансові технології являють собою результат інтеграції інноваційних цифрових технологій з фінансами.

Спектр фінансових інтересів споживачів інвестиційних фінансових послуг є достатньо широким та включає:

- приріст та мобілізацію додаткових фінансових ресурсів;
- накопичення заощаджень;
- формування оптимального інвестиційного портфеля за параметрами доходності, ризику, ліквідності та ін.;
- зменшення негативного впливу інформаційної асиметрії на інвестиційний вибір;
- зниження трансакційних витрат інвестиційних операцій;
- розширення переліку інвестиційних альтернатив та поглиблення диверсифікації інвестиційних активів;
- перерозподіл ризиків, пов'язаних із наданням інвестиційних послуг, тощо.

Важливим дискусійним питанням, що потребує окремого обговорення, вважаємо формування переліку інвестиційних фінансових послуг.

О. Д. Вовчак [2, с. 97] до інвестиційних фінансових послуг відносить андеррайтинг, супровід угод із злиття та поглинання компаній, брокерські послуги, створення фондів різних типів та/або управління ними, довірче управління активами, інвестиційний консалтинг, тощо. У цілому погоджуючись із переліком інвестиційних фінансових послуг, представленими дослідницею, вважаємо, що цей перелік не є вичерпним.

Щодо інвестиційної послуги з управління фондами, то С. М. Козьменко [3, с. 255] відзначає важливість такої послуги для управління інвестиційними, взаємними та недержавними пенсійними фондами, тоді як Д. А. Одоладов [4, с. 116] – для управління фондами венчурного капіталу.

І. М. Кобушко в роботі [5, с. 302] доповнює традиційний перелік інвестиційних фінансових послуг дилерськими послугами на біржовому та позабіржовому ринках цінних паперів, О. А. Демчук [6, с. 139] – послугами щодо підтримання ліквідності цінних паперів (послугами з маркетингу). Поділяємо відзначені позиції авторів та вважаємо, що дійсно, надання таких має місце на ринку інвестиційних фінансових послуг.

Вірне зауваження щодо переліку інвестиційних фінансових послуг робить Т. В. Майорова [7, с. 112], яка привертає увагу до важливості надання послуги з хеджування інвестиційних ризиків, що передбачає здійснення операцій з похідним цінними паперами.

На відміну від інших авторів, М. Б. Паласевич [8, с. 242] робить окремий наголос на послугі зі сек'юритизації активів як різновиді інвестиційних фінансових послуг. За нашими міркуваннями, з таким твердженням важко погодитись, адже операції фінансових установ щодо сек'юритизації активів спрямовані, перш за все, на прискорення обігу оборотного капіталу, а не на залучення капіталу для здійснення інвестицій.

Вважаємо слушною пропозицію Я. М. Міркіна [9, с. 232] включати до переліку інвестиційних фінансових послуг послугу з фінансового інжинірингу, тобто конструювання та виведення на ринок цінних паперів нових інвестиційних фінансових інструментів.

С. М. Козьменко [10, с. 255] також сформулувала перелік допоміжних послуг, що надаються разом з інвестиційними фінансовими послугами. До такого переліку ввійшли послуги з виконання інвестиційних досліджень, обміну валют, кредитування інвесторів, страхування фінансових ризиків,

надання гарантій, поручительств, авалування векселів, депозитарні, розрахунково-клірингові послуги, тощо.

На наше переконання, революційні зміни в інвестиційних технологіях ведуть до модернізації індустрії інвестиційних фінансових послуг. Так, запровадження технологій штучного інтелекту (*artificial intelligence*) та великих даних (*big data*) допоможе у здійсненні прогностичної аналітики стану фінансових ринків, алгоритмізації та роботизації торгівлі цінними паперами, автоматизації оцінювання фінансових інструментів, виявленні інвестиційних ризиків, подоланні ірраціональних суджень при прийнятті інвестиційних рішень. Застосування криптографії стане корисним при розробці «розумних» фінансових контрактів (*smart contracts*). Використання блокчейн (*blockchain*) технологій дозволить підвищити швидкість та надійність інвестиційних трансакцій, тоді як забезпечення мобільного доступу та розвиток інтернет-технологій покращить фінансову інклюзивність інвестиційних фінансових послуг, тощо. Зазначене свідчить про те, що представлений вище перелік інвестиційних фінансових послуг не є сталим, може змінюватись з часом та доповнюватись новими видами послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дропа Я. Б. Фінансові інструменти формування ресурсів у національній економіці в умовах глобалізації. Науковий вісник МНУ ім. В. О. Сухомлинського. Серія: Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 16. С. 682-687.
2. Вовчак О. Д., Надієвць Л. М. Особливості інвестиційної діяльності банків як фінансових посередників в Україні. *Бізнесінформ*. 2014. № 11. 94-101.
3. Козьменко С. М., Леонов С. В. Проблеми та перспективи розвитку спеціалізованого інвестиційного банкінгу. *Економічні науки. Серія Облік і фінанси*. 2008. Вип. 5 (20). Ч. 1. С. 251-270.
4. Одоладов Д. А. Правове регулювання діяльності інвестиційних банків. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 4. С. 114-118.
5. Кобушко І. М. Інвестиційні послуги в контексті ефективного функціонування інвестиційного ринку України. *Научний вестник ДГМА*. 2010. № 1(6Е). С. 299-305.
6. Демчук О. А. Трактовка понятійного апарата инвестиционно-банковской деятельности. *Финансовый журнал*. 2010. № 2. С. 129-142.
7. Майорова Т. В. Основи аналізу інвестиційної діяльності банків. *Фінанси, облік і аудит*. 2008. Вип. 11. С. 110-119.
8. Паласевич М. Б. Зарубіжний досвід регулювання інвестиційної діяльності та можливості його застосування в Україні. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2007. № 17(7). С. 239-244.
9. Миркин Я. М., Миркин В. Я. Англо-русский толковый словарь по банковскому делу, инвестициям и финансовым рынкам. Москва : Альпина Бизнес Букс, 2006. 424 с.
10. Козьменко С. М., Леонов С. В. Проблеми та перспективи розвитку спеціалізованого інвестиційного банкінгу. *Економічні науки. Серія Облік і фінанси*. 2008. Вип. 5 (20). Ч. 1. С. 251-270.

Яценко Іван Васильович, аспірант, Університет державної фіскальної служби України, Ірпінь, e-mail: yatsenkoivan94@gmail.com

Yatsenko Ivan V. – postgraduate student, University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, e-mail: yatsenkoivan94@gmail.com